

Endemik olan *Paeonia turcica*; Antalya Burdur ve Denizli illeri florasında yayılış göstermekte ve bu illerden başka yerde bulunmamaktadır.

NEDEN ŞAKAYIK ?

- ◆ Şakayık türlerinin ana gen merkezlerinden biri Türkiye Florasıdır,
- ◆ Saray bahçesi bitkisi olması yanında, aynı zamanda kesme çiçekçiliğe de uygundur,
- ◆ Ticari potansiyeli yüksek bir türdür,
- ◆ Tarihsel kullanımı mevcuttur (Çini, işleme, oymacılık, süsleme vs.),
- ◆ Kuru çiçek için uygundur,
- ◆ En önemli tıbbi bitkilerden birisidir,
- ◆ Motifi hediyelik eşyalarda kullanılmaktadır.

TARİHTE ŞAKAYIK

Türk süsleme sanatının sevilen bir çiçeği 'şakayık' motifidir. Şakayık kelimesi "fazla açılmış" anlamını taşımaktadır.

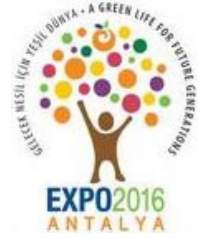
İstanbul Sultan Ahmed Camii (1609-17), Türk çini sanatının en parlak dönemine ait örneklerin toplandığı son büyük yapıdır. Bu yapıda kayıtlara göre, 21043 çini kullanılmış olup, çinilerde iri şakayık sembolleri de kullanılmıştır.

Leğen - 1520 Ana Motifler
Dikey Hitayi Şakayık Çiçekleri

T.C. GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI

EXPO2016 ANTALYA SEMBOL ÇİÇEĞİ

ŞAKAYIK (*Paeonia turcica*)

Otsu ve odunsu formu olan **şakayık** (*Paeonia* spp.), yumru köklere sahip, çok yıllık bir bitkidir. Şakayık; Türkiye'nin değişik yörelerinde Kame, Tombak, Bocur, Atlas, Guguk, Kan Çiçeği, Lale, Zambak, Ayı Gülü, Yaban Gülü, Dağ Gülü, Orman Gülü diye bilinmektedir.

Şakayığın (*Paeonia* spp.) Latince ismi Truva savaşları sırasında konulmuştur. Homeros'a göre Pluton'un Herakles'ten aldığı yarayı Yunan hekimi Paeon bu bitkiyle tedavi etmiştir.

Paeoniaceae familyasının tek cinsi olan *Paeonia*'nın yaklaşık 20 civarında otsu türü mevcuttur. Türkiye florasında şu ana kadar 9 tür (*P. arietina*, *P. daurica*, *P. x kayae*, *P. kesrouanensis*, *P. mascula*, *P. peregrina*, *P. tenuifolia*, *P. turcica*, *P. wittmanniana*) bulunmuştur. Bu türlerin alt türleri ve populasyonlar arası farklılıklar da göz önünde tutulursa otsu şakayığın ana gen merkezi **Türkiye**'dir denilebilir.

Tıbbi amaçla hem otsu hem de odunsu türler kullanılırken; odunsu türler daha çok bahçe çiçekçiliğinde; otsu türler ise kesme çiçekçilikte kullanım alanı bulmuştur.

2000 yılında başlayan ve Türkiye Florasında mevcut şakayıkların kültüre alınması konulu çalışmada Ülkemizin tüm bölgeleri taranarak, 500-2500 m rakımlarda **9 tür 11 taksonu kapsayan 54 populasyon** tespit edilmiştir.

Toplanan türlerinden Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü'nde genetik kaynak bahçesi oluşturulmuştur.

Çoğaltım ve yetiştirme teknikleri belirlenmiş, tıbbi özelliklerini tespit edebilmek amacıyla çalışmalar başlatılmıştır.

13 yıl önce başlatılan ıslah çalışmaları sonucunda; Türkiye'de doğal bitkilerden geliştirilen ilk süs bitkisi olan 4 adet şakayık çeşidi tescil ettirilmiştir.

Şakayık; birçok ülkede devlet bitkisi, kral çiçeği, saray bahçesi bitkisi olarak yetiştirilmiştir.

Ülkemizde ise tıbbi bitki olarak bilinmesi ve kullanılması daha eski tarihlere dayanmaktadır. Süs bitkisi olarak ilk defa Sultan IV. Mehmet Han doğadan toplatmış ve Hasbahçe'ye diktirmiştir.

Hakkı İ. (1927)'nin Osmanlıca kaleme aldığı 'Nebatlar İlmi' adlı eserinde "Padişah IV Mehmet'in (Avcı Mehmet) uzak Anadolu şehirlerinden İstanbul'a getirtip Hasbahçe'de yetiştirdiği zarif bahçe şakayığın daha sonraki yıllarda **İstanbul'dan İtalya'ya oradan da Almanya'ya ve Hollanda'ya götürülmüştür**. Bugün Hollanda çiçekçilerinin elinde ıslah edilmiş muhtelif renklerde katmerli çeşitler mevcuttur.

Süs bitkilerinden tıbbi bitkiler sektörüne, kozmetikten el sanatlarına kadar birçok sektörde kullanma alanı olan şakayık, gelecek vaad eden ekonomik potansiyele sahip bir bitkidir.